

ului Gh. Teodorescu - Birileanu

Brumărești

jud. Neamț

ȘEZĂTOAREA

REVISTĂ DE FOLKLOR

Anul VII No. 11 — Ianuarie 1903.

Limbă, literatură și obiceiuri la Români din Biharia.

MIRON POMPILIU

FALTICENI

TIPOGRAFIA M. SAIDMAN

1903

Abonamentul: 3 lei pe an; 4 lei pentru străinătate.

A se adresa ori ce corespondența și abonamentele, D-lui Artur Gerovei, în Foltisceni.

CUPRINSUL:

Limbă, literară și obiceiuri la Români din

Biha:ia

Miron Pompiliu

Dosarul Ilceanga pag 193.

*publicat de
S. T. Kirileanu*

*Apel de S. T. Kirileanu
după pag 176.*

DE LA ADMINISTRAȚIE

Cotizație plătită : T. Danilescu, Farcașa. 12 lei ; T. Bălășel. Ștefănești. 10 lei ; Dem. D. Stoinescu, Craiova, 3 lei ; St. Gh. Floareș, Prăzești, 5 Lei.

Abonamente plătite : I. Moisiu Tg. Jiu 3 lei ; A. Philippide Iași 3 lei

Lista de subscripție

Pentru ridicarea unui monumet marelui nostru povestitor
Ion Creangă

Suma din urmă lei 31. 45

D-l I. Moisiu. Directorul Gimnaziului Tg. Jiu . 1

lei 32. 45

SEZĂTOAREA

Anul VII

Folticenă, 1 Ianuarie 1903

No. II.

Limbă, literatură și obiceiuri la Români din Biharia.

Strinse de MIRON POMPILIU

Poesii Populare

I

publicate de S. T. Kinteanu
după cuss. lui Miron Pompiliu
cumpărate de la anticar de E. Gârleanu
Vezi Sezătorea anul VIII pag 12-13.

(Culese în Totoren de la un țigan corturariu)

Frunză vergye pipirg,
farmecele 'm face vig.¹⁾

* *

Frunză vergye dye pē ballă
fostunny'o binye d'odată,
dar s'o'ntors frunza pē tău,
ș'am ajuns bogat gye rău.

* *

D'ar trăi tat omu binye,
dă năcaz n'ar mai fi nyime.

* *

D'atata doamnye m'oiă duce,
pan'oiă da gye gură dulce!

* *

Mult se mnyară găzdacu²⁾
cum trăeștye șăracu,
vai trăeștye lel cum poalye,
numai otyi nu și-i scoate.

* *

Vai, vai, vai d'a mē vilață,
care o dam gye gyiminyășă,
pe negură și pe ciășă

că io'mi ieū puseuța 'n brață,

și m'alerg prin grădinuță

d'affai iarba tăvălită

și p'a mē mândra-adormită.

Dă murgu cu picioru,

spăriei mândri somnu:

mândra sus că s'o sculat,

și din grai d'așe'm grai:

—Ie-mē tu vere pē minye.

—Io tunce că ty'oiă lua

când tumnyie mnyi-i aduce

mure nyegre gyin pădure,

sloi gye gyață su țarmure

d'apă rece gyin Dunăre.

Ia gyin grai d'așe'm grai:

—Mure nyegre s'or d'uscat,

d'apă rece s'o încălzit,

sloi gye gyață s'o topit.—

Iel gyn grai de d'așe 'm grai:

—Fire-ai curvă tăică-tău,

ce tu mnyie mnyai grai;

mure nyegre-s otyi mnyei

d'apă rece-i gura mē

1) Vig. oug. vig. sfârșit.—M. P.

2) Bogatul.—B. T. K.

sloï ghe gyaţă-î mintye mē.

Cel ce-ş mână plugu binye,
şi mai bê şi mai rămânye;
care-ş mână plugu rēū,
trece p'ângă fāgādăū;
zice că-î vinarsu rēū,
că n'are banyī in jaşcăū. ³⁾

* * *

Baş muerē, ie-î cu drac
că cu cârpa-ş leagă cap
ca s'o mai creadă bărbatu.
—Bărbate, sufletu mnyeū,
io mē jor şi tu mē crez,
mē iubesc când nu mē vez.
Dă m'am iubit cu d'altu,
să n'am parte dă dracu.
—Gye tyaī iubit cu d'altu
sufletu să-î margă'i iad,
norocu să-î stee 'n gard.

* * *

Vai d'aminye n'am pē nyime;
d'aş avē pē oarecinye,
m'ar scoatye gyin rēū la binye,

ş'ar punye mână pîn gard
m'ar scoatye gye la nacaz.

* * *

Ş' ai dudu ş'un duduman,
sărmanu-s Doamnye sārman,
fără taică, fără maică,
fără nici un ban in *taşcă*. ⁴⁾

* * *

Măi calule dă năcaz
că io n'am d'ungye te las;
ty'aş lăsa la taica-mnyeū,
da taică-mnyeū om bătrân,
vai cu coasa nu-m cosēştye,
cu furca n'agonisēştye.
Ty'aş lăsa la soru-mē,
da soru-mē-î fată mare,
punye furca 'n cingătoare
ş'aliargă la şezătoare,
tu-m ptyei calule, gye foame.

* * *

Dă-m Doamnye ce-oiū cere ieū:
doi cai suri la paru mnyeū,
ş'o muiere pé plăcere.
c'apu mi gyestulă-avere.

II

Hore (descântece).

(Culese de la notarul din *Nojorid* lângă Oradea-Mare).

Dă Doamne la popa coarnye
că să'ntyină la icoanye.

* * *

Dă drace cu popa'n tăū,
cu dascălu in Bărcăū; ⁵⁾

dă drace cu popa'n Criş
cu dascălu gye toltyiş.

* * *

Zis'o hida că m'o da
şasă boi dă oiū lua;

3). *Jaşcăū*, ung. *zsasko*, pungă. *M. P.* Jaşcăū se face din piele în care-a fost testiculele berbecului, buhaiul şi rar se face din piele de coalaltă, ca pungă.

4). *Tyaiştă de şold* însă de piele. *S. T. K.*

5) Un riuşor. *M. Pompiliū*.

șasă boi mii tare'm plac,
da cu hida ce să fac?

* * *

Sfartyicată-î zagyie,
Să vegye paragyie.

* * *

(Hore culese din părțile *Tincăi*)
Cătu-î fata gye micuță,
săre'n danț ca o broscuță,
dacă-ș vegye drăguțu,
dă gyin coadă ca mițu.

* * *

Sări, Mărie cât gye sus,
că roșele știu c'ai pus.
și le-ai pus cu lingura,
ca să tye poț mărta.

* * *

Tăt așe mă ținye Doamnye,
cu cimpoi și cu higyegeye,
și cu iegyeriță vergye.

* * *

Asta fată joacă binye.
Ie mă'nvață și pe minye;
Ie mă'nvață a juca,
Io o'nvêț a sâruta.

* * *

Cântec din Biharea.

Jelui-m'aș și n'am cui,
jelui-m'aș codrului
codrului săracului.
Codru-î jalnic ca și mine
că nici frunza nu-î rămâne,
numai goale clomburele
să le bată vânturii grele
vremurile, vânturile
ca pe mine gândurile.
Oiu aștepta pân'la vară
și m'oiu jelui eu iară,
ca să crească viorele

să mă jeluesc la ele
ca la surorele mele,
ca să crească bobocei
să mă jeluesc la ei
ca la frățiorii mei.

* * *

(Culese din Câmp)

Mă dusăi pe dumbrăviță,
după un fir de romoniță;
romoniță nu afla
ci afla o fecioriță
și-mi păru că-î prea micuță.
Lăsăi mica să mai crească
pe părinți să slugărească.
Când mersei a două oară
găsi mica mărișoară.
Când mersei a treia oară
găsi mica măritată
c'un fiuț micuț în brațe.
Mă sui'ntr'o păltiniță
și tăiei o flueriță;
Începu a fluera,
toată lumea se stringea,
numai mândra nu vinea.
Mă sui'ntr'un păltinaș
și tăiei un *titiligaș*;
Începu a titiliga,
toată lumea se stringea
și și mândra mea vinea.
Luai arcul și o săgeată....
Ea din graiu-î imi grăia:
— „Bade, nu mă săgeta,
„că nu ți-s vinovată,
„ce ți-î vinovat maica;
„că m'a făcut în haină verde
„să fiu drag cui mă vede,
„nu m'a făcut în haină neagră
„să-ți fiu numai ție dragă.

* * *

Mă uita peste un deluț

vězui fată de muntean
 periindu și pěr galbën
 periind și blăstămând :
 — „Făcă-mi-te pěrul meũ,
 „făcă-mi-te Dumnezeuũ
 „colie de pe câmpie,
 „să te tale cosașii
 „să te aduie greblașii,
 „să te puie'n eslea boilor,
 „să te lee boi'n coarne ;
 „din coarnele boilor
 „cornițe purcarilor,
 „din peile boilor
 „cisme roșii fetelor.

Tăie drace pădurea,
 să rămăie num'un ciung
 să mă suũ în vèrfu lui
 să mă ult peste Bănat
 să vād pe badea'n Arad
 cu cisme roși 'ncălțat
 cu suman îmbăierat.

Du-mě Doamne de-aice
 cu cincĩ cai cu cocié.
 Du-mě Doamne'n țara mē,
 că-ĩ mai bun mălaiu'n ie
 de cât pita aice !

Bată-te focul amar,
 cum te beu-ĩ din păhar,
 am gândit că beũ oțet
 și beuĩ amarul tăt.

Cătă miere e de dulcie
 nu-ĩ ca mama cea dintăie;

cătă miere e amară
 nu-ĩ ca cea de-adoua oară.

Měrg în lume după bine
 vin acasă n'am pe nime ;
 caũt în toate laturile,
 nu vėd numai gardurile
 Nici-ĩ mamă, nici-ĩ tată
 cași cum aș fi din peatră,
 nici-s frașii, nici-s surori
 cași cum aș fi din florĩ. ⁶⁾

Frunză verde de tuleũ
 însoară-mě taica-meũ,
 că ție, taică, ți-ĩ bine
 că ești cu mândra lingă tine.
 Da mie taică mi-ĩ răũ
 că eũ dorm în iștalăũ (grajd)
 pe un petec de buhaiũ reũ.
 Tot mēntore și mē succesc
 de nime nu mē lovesc
 numai de păretele rece ;
 dorul mândrei tot nu-mĩ trece.

Busuioace, busuioace !
 stai pe loc și nu te coace.
 Și de ce să nu mē coc,
 că mē pun feciori'n clop ;
 fără mine nu pot fi
 nici popa la liturghie,
 nici fecior la cununie.

Pe din jos de uliță
 merge o dalbă de fetiță
 și voinicu pe uliță.
 Fata din graiũ îi grăia :

6) În capul acestui cîntec din manuscris este o cruce făcută de culegător, care de bună seamă a însemnat-o fiind-că se potrivea cu starea culegătorului, care a emigrat în «Țară» și când se întorcea iarăși la locul său de naștere vedea multe schimbări.—S. T. K.

— Ie-mă Voină, ie-mă dragă,
nu-mi usca tu sufletul
ca soarele răzoarele
și bruma busuioacele.

— Luate-aș, fată, lua
da ai un frate'n cătânie
și-i dus pe *iotric*,
dacă acasă a veni
pe tine te-a sfădi,
pe mine m'a omori.
Dar du-te'n dos
că este-un *gros*
ș'un fag cam putregăios
ș'o șerpoae gălbănoaie;
câci o vezi capul i-l taie,
că pe gură sânge-i cură
și pe coadă verin galben.
Tu'n păhar îl spriginește,
pe frate-tău îl otrăvește.

— Aleu, soră, draga mea,
adă-un ol cu apă rece.

— Aleu, frate, dragă meu
caută'n tindă pe almariu⁷⁾
că este viu într'un păhar.
și vinu-i cam îndulcit
bun de omu ostenit

— Aleu, soră, draga mea,
c'o mână ține de mine
cu una-mi așterne bine
și deo fi cu știrea ta,
atunci tu t'ei mărita
când ești în nuntă te-oiți juca.

Pe din jos de uliță

merge-o dalbă de fetiță
și voinicu pe uliță.

Fata din graiū îi grăia:
— „Ie-mă Voină, ie-me dragă,
nu-mi usca tu sufletul.
Ca soarele răzoarele
și bruma busuioacele.
— Luate-aș, fată, lua,
da mă tem că te-oiți sfădi
și tu t'ei mânia
pe mine m'ei otrăvi
ca și pe frate-tău !... ”

* * *

Peline, dragă peline,
amară-i frunza de tine,
așa-i și inima'n mine,
amară după oare-cine.
Și peline, dragă peline,
amaru-i tuleu tău,
așa-i și sufletul meu
amărit și chinuit
după cine am iubit. ⁸⁾

* * *

— Cucule, de unde vii ?

— De la târg de la Săbiu.

— De la maica ce mai știi ?

— Știu așa că-i sănătoasă
șede la masă și coasă.

Nu știu coasă, ori descoasă
da la lacrimi știu că varsă,
de-au făcut fântână'n casă.

Fântâna-i cu trei isvoare
cine-a bea din ea, să moară.
Doar'a bea și bădița
să mi-l bată credința,

7) Almariu — dulap, blidari. —

8) Căscatul acesta iarăși îl înșamnat cu o cruce, și de bună samă că a fi avind oare-care puterici de sentimente ca ale culegătorului. S. T. K.

doar'a bea și bade meū
să mi-l bată Dumnezeū.

* * *

Fă-mă Doamne ce mi-î face ;
fă-mă-o pasăre măiastră
să sbor la maica'n fereastră,
să vėd cine ce o cina.

Maica cină cu lumină,
eū făcuî cu aripa,
stînseî maici lumina.

Maica prinsă-a blăstăma
cine stînse lumina.

—Maică, nu mă blăstăma
că eū stînseî lumina.

Maica prinsă-a mă 'ntreba :

—Bine-î la străini ori ba ?

—Taci, maică, nu mă 'ntreba
că spune-mi-se fața
că-î galbană ca ciara
și vestedă ca ceapa.

Că străinii până cină
mă pun feșnic la lumină.

Dacă gată de cinat
nu mă 'ntreabă ce-am cinat,
de mă 'ntreabă ce-am lucrat.

* * *

La tău belceului
fată albă adipă cai.

Suru be, murgu nu be.

—Ce rindu-î murgule-așe ?

Doară apa-î turburată
ori earba-î sălcioasă ?

—Nici apa nu-î tulburată,
nici earba nu-î sălcioasă,
numai fata prea frumoasă.

—Eū, murgule, nu-s de vină,
că maica m'o ciupăit

in suștariū cu lapte dulce
să fiū mândră ca ș'o cruce,
și maica ciupa o lipat-o
lângă grădina cu flori
să fiū dragă la feciori
și lângă grădina verde
să fiū dragă cui mă vede.

* * *

Mă 'nsurai să-mi ieū muere ;
luaî mama mamî mele.
Când o vėd sara la pat
parcă-î dracu incalțat ;
când o vėd ziūa la soare
parcă-î dracu în picioare.

* * *

Bată-te focu amar,
cum te bėuî din pahar.
Eū gândiî că beū oțet
și bėuî amaru tăt.

* * *

Vai de mine amăritu-s
tot așa-am fost de cându-s,
voie bună și când și când,
da amaru nu-și dă rėnd.
Și vai domine și de mine
negre-s haînele pe mine.
Nu-s negre că nu-s spălate
de-s negre că-s judecate.
Și nu-s negre că nu-s lăute
de-s negre că-s amărite

* * *

Furi-vė dracu gânduri
cum veniți tot pe rėnduri,
de nu veniți tot o dată
să vė 'nchid într'o poiată. ⁹⁾

* * *

Hodolean și earbă neagră,

9) La acest cinteț țărășî este insamnat cu o cruce, ceia ce se potrivea cu boala culegătorului : neurastenie. S. T. K.

eși afară maică dragă
să vezi Domniî cum mă leagă,
cu 3 rîfi¹⁰⁾ de primă neagră¹¹⁾
cumparați de la cetate
cu 3 zloți și jumătate.

* * *

Mult mă muștră gazdele
că le-am furat eū vacile,
dară cine le-aū furat
să moară spânzurat
în fune de tciței (toemagi, tăeței)
lucălziți în petrinjei.

* * *

Mult mă mir maică de tine
ce pământ negru te ține
de nu vii maică la mine.
Ține-mă pământ de iarbă,
nu pot veni fără treabă.
Vină maică prin grădină
și la două fire de iarbă
și nu veni fără treabă.

* * *

Pusei șaua pe murgu
luai drumu de-alungu;
când fuseli pădri nana
murgu prinse a necheza.
Legai murgu de săgeată
mă băgai la nana'n casă
găsi cina pusă'n masă,
când cinați și mai rămasă;
nana prinse-a mă jura
c'am cinaț și la alta.
Eū jurat și nu pre
că știu că aū fost așe.

* * *

Rosmalină din grădină
ce ai grăbit de-ai înflorit,
ori soarele te-aū pălit.
—Soarele nu m'aū pălit
numai m'aū ajut
acele hori (?) să fiū tuleuș cu

* * *

[flori.

Toată ziua trag cu coasa
sara mă culc cu mucoasa;
toată ziua trag cu cârna
sara mă culc cu bătrâna
(De la un țaran ce lucra la cosălauc)

* * *

Busuïoc *bocîlios*,¹²⁾
eraî bade mânios.
Busuïoc cu *bocîlie*
nu-mi pasă de-a lui mânia

* * *

Bityerire-ași bityeri;¹³⁾
nu știū rându păduri
și m'or prinde jindarii
și nu știū ce-oîū dobândi.
Ferēle de nouē fonți
mă mir bade cum le porți?
Portu-le mândră bine
Că mî-a fost drag de tine.

* * *

Cucule cu pene verzi,
mândru cânți vara'n livezi.
Cucule cu pene sure
mândru cânți vara'n pădure

* * *

Câte păsări-s pe munte
nu-s ca cucu de cuminte,

10) *Rif*, unitate de măsurat lungimele, îi mai mare ca un cot și mai mic ca un metru. — S. a. Mesășanu.

11) *Primă neagră*, cordică, panglică neagră. Idem.

12) *Bocîlie* — măcătălie, Simion Mesășanu.

13) *Bityerire* — a hoți; a tâlhări. Idem.

căci aude glas de coasă,
el merge din țara noastră.

* * *

Mers'aũ bade la Arad
după lemnișor de brad,
dar nu știu ce zăbăvește,
bagsamă il sicluiește (?)
și mers'aũ bade la câmpie
nu-ı nidejde să mai vie.

* * *

(Cântec de pe la *Bel*, Biharea)

Merluță, merluță,
pasere murguță,
ce te tânguești
și te jeluești?
ziua pe garduri,
noaptea pe vaduri?
— Eũ mă tânguesc
și mă jeluesc
că eũ ș'am d'avut
niște pușori
într'un ciung uscat
din margini de sat;
vântul ș'o suflat
ciungu l'o'mburdat,¹⁴⁾
pui mi-o turtit
reũ mĩ-am bãnuit
și mĩ-oiũ bãnui
pãnã ce-oiũ trãi.

* * *

Cãntece culese în *Tãzlãu*, jude-
țul Neamțului, de la *Ion sin Argint*,
un bãet de lãutar.

*Nevasta sãrboaicã.*¹⁵⁾
Verde foaea d'alunoaicã,
Of și aoleũ!

nevestuica mea-ı sãrboaicã,
Țuștina și Brãdina,
mititicã, durdulicã,
Of și aoleũ!

Și la fațã grãsulie
Țuștina și Brãdina.

Mijlocelu ca inelu,
sinișoru ca fuioru,

Țuștina și Brãdina
Zovercatã, zovercatã (suflecatã?)
și la cap nepeptanatã;

Țuștina și Brãdina.
Fetele madamele
care bat saloanele

Țuștina și Brãdina.
Albã'n fațã, la gât salbã.

Fusta ei de borangie;

Țuștina și Brãdina
Fusta ei cu argulișã
și la cap douẽ codițẽ

Țuștina și brãdina.
Și la horã cãnd se prinde
hãst colo flãcãi mi-o'ntinde.

Țușt. etc.

Și mi-o saltã într'o coastã
Bravo sãrba mea nevastã.

Țușt. etc.

O broboadã stanculie (stacoșie)
poartã în loc de pãlãrie;

Țușt. etc.

Verde foaia bob și linte

14] Dat jos, S. Meseșanu.

15] Acest cântec se găsește în «*Dor*» și se cântă pe la mahala, dar îi mai stăleit de
cît cum se află în dor, așa în loc de Brãdina se zice *Brãdina*, și în loc de zovercatã se zice
Zuvelcatã, S. T. K.

16] Acest cântec iarăși îi din «*Dor*» și s'a răspândit mult în popor de cel care aũ
fãcut armatã și de țiganii scripcari. S. T. K.

sârba mea este onică (voinică)

Țușt. etc.

se'nvërtește ca o roată,
face'n casă treaba toată.

Țuștina și Brădina

Alta.

Verde foac de orez,
Marița cu oți verzi,
ieși Marișo pân la poartă
să vez doru cum mă poartă.

Alta.¹⁶⁾

De'nsurat m'aș insura
dar urită n'aș lua,
nici frumoasă nu'mi prea place
că prea mulți amici imi face.

Alta.

Câte fete'n braț-am strîns,
toate după mine aș plîns,
și te-oiu stringe și pe tine
și tu după mine-i plînge

Alta.

Marișo pintru dragostele noastre
o răsărit flori pe coaste,
floricele, flori frumoase
pintru dragostele noastre.

Alta.^{17]}

Mă duc sara la plimbare,
mă'ntălnesc c'o fată mare;
zuvercată, zuvercată până la
brău,
duce, duce rufele la riū.

O'ntrebară ș'und'se duc
rufele să le usuce
zuvercată, zuvercată până la
brău,

duce, duce rufele la riū.
Și le'ntinde pe o frânghie,
ca să-'mi dea guriță mie,
zuvercată, etc.

* * *

Mă uitară de pe ușă
și vëzură că-i mătușă
zuvercată, etc.

* * *

Mă uitară pe fereastă,
o vëzură că-i nevastă,
zuvercată, etc.

* * *

Mă uitară într'o fântână
o vëzură că-i bătrână
zuvercată, etc.

* * *

Mă uitară într'o găleată
o vëzură că-i gușată,
zuvercată, zuvercată până la
brău.

duce, duce rufele la riū.

Mă uitară 'ntr-o dughiană
o vëzură că-i madamă,
zuvercată, etc.

Alta.

Foiliță ș'o sulcină
voinic din țară străină,
ca trei flori dintr'o grădină,
crescute-s dintr'o tulpină,
ca trei frați de o mamă bună.
Eū le'ntreb ele suspină,
c'o ramas neagră, străină.
De străină ce-am rămas
neagră-s, neagră pe obraz,

(16) Acest cântec țărăniț il din „Dor” și s'a răspîndit mult în popor de cei care nu făcuseră încă și de țiganii scripcari. — S. T. K.

(17) Asemenea ș'acost cîntec il din „Dor”. — S. T. K.

neagră-s, neagră și pătată
de părinți is departată
și de frați înstrăinată.

Alta.

Foileană paî săcară
când îi soarele'n de sară
două gânduri mă omoară,
unu-i nou și unu i vechi,
acel nou mă prăpădește,
cel mai vechi viață-mîsfârșește

Alta.

Foileană de pelin,
hai puică la Severin,
s'așinem calea la tren.
Trenu pleacă șuerând,
tu rămâi pe loc oftând
și din gura blăstămând:
Băete să te usuci
ca punea care-o mânânci
și ca vin care-l bei
c'ai promis(?) c'o să mă iei,
să'ngenunchiū să te blăstăm
la mănăstirea de lemn.
Na-ți o rublă de la mine

să te sui în tren cu mine
să te duc prin țări străine,
unde nu cunosc pe nime,
numai arma lângă mine,
numai arma, ranița,
c'aceea-î viața mea,
mai am încă 2-3 zile
și dau ranița în primire
și pușca la magazie.

Alta.

Verde foae de harbuz,
câte floricele'n sus,
toate cu mândra le-am pus,
și le am pus cu jorâmiut
să nu iese din pământ.

Culese în *Gorini* aproape de Iași.

Barbatu: Hai, drăguță, la prășit.

Nevasta: Baio că m'am bolnăvit.

Barb: Hai, drăguță, la băt!

Nev: Bogdaprosti, mi-i trecut.

Bat în sită și în covată,
și le adun pe toate-odată.

CIMILITURI

(tot din Goroani)

Cinel, cinel
baba grasa
umple casa?

(Lumânarea)

Măciună glava,
incunjură dumbrava?

(Albina)

Cântec cules din Iași

Hoî saracă nora mă,

mare bine mă ține,
tot în tindă după ușă
într'un știubei cu cenușă.
De mâncare ce-mi dădă?
mămăligă într'o surcă,
lapte acru'ntr'o lule,
și mâncan și rămâne!

—*—

Formule de salutare (binețe).

De Dumnezeu bine.
Noroc bun de Dumnezeu
Norocu bun ¹⁾.— Sanatate bună. —
Dumnezeu te-alduească.—
Buna sara ²⁾.— Sara bună.
Noapte bună.— Hodină curată. ³⁾
Dumnezeu te ție.— Custe-te Dumnezeu.—
Prinz bun. — Bună hodină.
Bun lucru. — Drum bun. — Cele bune.

Salutări Glumețe: Buna dimineața-roade ghița. Buna ziua-roade piua. Buna sara-roade scara. ⁴⁾

Expresii interesante: Cele bune să s'adune; cele rele să se spele. ⁵⁾

Doamne batâr! — Vai domine! ⁶⁾

1) În munți ținutul Suceava s'aude: Norocul cel bun. 2) *Buna sara* se zice cînd te duci acasă la casa unuia; și cînd ieși, zici: *Sara bună*. 3) Se zice și *hodină ușoară*, adică somn ușor. Hodină ușoară se zice și în Basarabia. 4) Se mai zice: Buna dimineața — pupă vînturoața (poina gîinilor). Buna ziua — pupă piua. Buna sara — pupă scara. Buna sara — pupă pe badea. Între amorezați se zice alt-fel:

Sara bună, eu mă duc,
Mulțămesc gură de cuc!
(Adică: eu cîntec drăguța sau aro drăguța
glia doamnei.)

Sara bună, eu m'oiu duce,
Mulțămesc de gură dulce!

Alții cînd se despărțesc sara, zic în somn de prietenie:

Sara bună, nu di tăt,
Și mină să ti măi văd.

6) Aceste vorbe se aud și pe valea Pistreții din Moldova, se zice cînd închină cîntec peșterii.

7) În manuscris, la fața 112 se găsește o poezie pop. cu expresia aceasta:

Vai de mine amăritu's
tot așa am fost de cîndu's,
vite bună și cînd și cînd
de acuză nu-și dă rînd

Și vai domine de mine
Negre-s hainele pe mine;

și cealaltă.

Note de S. T. Kirileanu

Expresii și fraseologie

din vorbirea țăranilor din comitatul Bihăriț.—

— Tomă, Tomă Totoromă
face oale gurgoetye
dă cu iele gye păretye.

(Satul Șteiu)

— Este ceva *smint'ala'n iel*? (adecă în pasuș. bilete de vite).
Insemnează *greșală*. —

— Ai cartye să mei la lege? — Ai citație să mergi la judecătorie?

— Datuț-o *contrătușu* să mergi afară?

— *Goi ca șerpîi*; se zice iş *canăpîi*, despre copii saraci, cu hainele rupte. ^{1]}

— *Rupî'o osiè!* { (fără espicări)

— *Rupt'o pè masa.* {

— *Ho! mîncetye mata!* ast-fel strigă la cai ca să se oprească.

— *Şegye'n curuș* (și-sëu?). (fără espicare) —

— Perzându se cuiul de la leuca trăsuriț, un român se duce să l caute pe drum îndărăt; vizitiul vèzënd că nu-l află, strigă la dènsul: — Tragă-l dracu pè p... la tyinye.—

Drace, lagătye'n iel! (sudalmă, când cineva te supără; te năcăjeste rău). —

— *Ei zo* — da zëu.

— *Ei nu mî nană da'na-le (re)*. [fără espicare].

— *Bu, Doamnye!* Negațiune cu tărie.

— *Ba-i zëu!* — Ba cū zëu!

— N'am fost harnici de-a *punere*. (fără espicare).

— *Batā-l voiè* lui Dumnezëu!

— *Dumezeu lungiască-ți anii vieți!*

— *I... i!* batyei Dómnye!

— *Dac'o murit iel, sè tătye duc.*

— Nu ieram gye bere pè apă până nyam înfoiet! — Nu ne puteam sătura de apă.

— N'ar mere ore cu cocia să ducă pè....

— Nu se duce cu.... (fără espicare).

Vai dolean gye minye; vai de mine! aman! [Auzită în satul Cîmp, comit. Biharia).

— *Cluța mamîi*, când strigă (o femeie) pe cloșca cu pui [idem]

— *Puți mei*, când cheamă puii. (idem).—

- *N'am ce cu el*; nu-nă trebuiește; nu-mi e de nici o trebuință
 — *Ni-ă bine*, nu-ă bine. (ibid).
 — *A-i fi pregetă*, a se rușina de cineva.— (ibid).
 — *La vr'o mână*: Vine un român cu ouă. — Cum le dai?
 — D'apoî trei parale ou; vine 5 la 15 bani.— Da smântână n'ăi? — Smântână la *vr'e'o mână*. [Tazlău, jud. Neamț.]
 — *Cântă de-ăi vine să-ă uăi neamurile*, (despre un cioban care cântă din fluer. (idem).

NUME DE BOTEZ

la Româniî din comit. Bihării
 (Culese în Câmp, Criștior și Dumbrăveni.)

- Acsintie*: Sentie.
Adam: Adămuș, Dămuș, Damu, Mușu.
Alexandru: Sandru, Sandor, Sendruș, Sandrê.
Ana: Anuța, Anyița, Anișca, Nyișca, Nuța.
Anisie: Anyișie, Sie, Anyișca (?).
Andrê: Indrêi.
Armanca: Armăncuța, Manca.
Aron: Aronye, Ronye.
Atanasie: Tănasă, Tănăsușă.
Barbura: Bărbărușă, Bură.
Blagu: Blăguș.
Brândușe.
Constantin: Costan, Costê, Costișă.
Crăciun: Crăciunyel, Crăciunaș, Ciunye.
Croștina: Croștinuța.
Danyilă: Danyilușă, Nyilă.
David: Vieu.
Dilina: Dilluena.
Dimitrie: Dumitru, Mitru, Mitrê, Mitruș, Truș.
Dochă: Dolyô, Docă.
Beatrice: Cătălina, Catița, Tița, Catrina, Trina.
Iliad: Iliol.
Pănye: Pănyuca.
Filimon.
Filip: Filipuș.
Flora: Florița, Florica.

- Flore* : Florița, Floroiu
Găvrilă ¹⁾ : Vilă
Ghëorghie ²⁾ : Gyorghe, Gyorgyie Gyurcă, Gyie, Gruie.
Iacob : Iacove, Cove.
Iancu : Iencuțu.
Ieva : Ievuța, Vuța.
Ileana ³⁾ : Ilenuța, Lina.
Ioan ⁴⁾ : Ion, Ionuț, Nuț, Iionaș, Ioanye, Nyeș, Oanye.
Iob : Iovu.
Iosif ; Iosiv, Sivu, Sivuțu, Sive.
Irimie : Irimnyie, Rima, Rimu, Mie.
Iuliana : Iulița, Iuleia
Iustina.
Ivantie : Vantie, Văntiță.
Lazăr : Lazarè.
Lupu : Lupuț, Lupè, Lupa.
Macrina.
Macovê
Magdalină : Lină
Marcu : Mărcuțu, Mărcoieș.
Mărie ⁵⁾ : Măriuță, Mărița, Mărișcă, Mărioara.
Marina : Mărinuță.
Marta : Mărtuța, Mărtița.
Martin : Marțian.
Mihaï : Mnyihai, Mnyihăieș, Mnyihăiuț, Mihu, Haïu, Hăiuțu, Haie,
Mina : (fem). [Mnyihuța, Mnihuț.
Miron : Mironaș, Mironuț, Ronye (?).
Moșe : Moșică, Sică.
Nicolae ⁶⁾ : Mnyiculae, Mnyiculiță, Culiță, Culă, Culae.
Nyicoară : Mnyicoară, Mnyicoriță, Mnyicoruță.
Novac.
Opreana : Preana, Prenuța.
Pară.
Paraschiva ⁷⁾ : Parasclie.
Pașcu : Pășcuț, Pascule, Pășcoiu.

1) În Broșteni (Succava) se mai zice : *Gavriluț* și *Gavrilaș*. 2) Idem *Ghëorghită*, *Ghiță*, *Ghëorghieș*. 3) Ibidem : *Ilinca* 4) Ibid : *Ionel*, *Ioniță*, *Niță*. 5) În partea Moldovei de la șes se zice și *Marghăoala*. 6) Idem : *Culeană*, *Culăieș*.

7) În Broșteni [Succava] se zice și : *Parasca*, dar numai la o femeie din satul Holda care-i venită din Bucovina (Cordun).

Pavèl : Păvèluț, Păvalaș, Pavèle.

*Petru*⁸⁾ : Petre, Pètruț, Petrișor, Petriță, Petroiță, Pera.

Procopie : Precup; Precupaș.

Raveica : Raveicuta, Veica, Veicuța.

Rusanda : Sanda.

Samson : Sonye, Nonye.

Sanda : Sânduța.

Saveta : Savetuța, Veta.

Savu : Săvuțu, Vuțu

Simion, Sumnă, Non și Șimon (după ungurește, acest din urmă).

Sinziana.

Solomon : Mouu.

Stană : Stănuță.

*Todor*⁹⁾ : Tyodor, Todoruț, Togyeraș, Toagyer, Togyere, Tyirică,

Todora : Dora. (Dore, Togyică.

Todosia : Todosie.

Toma : Tomiță, Tomic.

Țilina : Țilinuța.

Ursu : Ursuțu.

*Vasile*¹⁰⁾ : Vasilic, Vasilică, Lică, Țilică.

Veselina.

NUME DE FAMILIE

1. La țărani din Câmp

Roman, Miclè, Rădac, Bortiş, Moș, Copil, Colariu, Teaha, Todor, Creț, Atyimuț, Popa, Hoț, Daliman, Băruță, Cioară.

Acest sat este compus din 140-150 de familii.

2. La țărani din Colești, filiala Câmpuțului.

Moș, Monya, Deliman, Ciba, Suciș, Faur [țigani] Dan (o singură familie).

3. La țărani din Cristior

Condre, Dolog, Bălaj, Boc, Baba, Anca, Laza, Trif, Toma, Zolca, Bogdan, Tomșe, Baciu. Groza, Filip, Nemeș, Pètruț, Chiș, Pura (Țigan).

8) În Broștău (Шукава) se zice și *Petrache* și *Petriuc* dar acest din urmă nume se găsește numai la țiganilor. 9) Ibidem : *Todică*, *Todiriță* și *Todirică*. 10) Ibidem : *Vasilică*, *Vasiloue* (după numele de botez al barbatului).

Toți acei care vor cauta să-mi trimeată pluă la Sf. Paști [6 Aprilé 1903] cite ceva despre Stefan Vodă, fac un serviciu neamului nostru și voiū pomeni despre fie-care la locul cuvenit.

Tuturor, care mă vor ajuta la desăvirșirea cărții mele, pe lingă că le voiū fi adinc recunoscător pentru fapta lor dar cind va apărea : „*Legendele despre Stefan cel mare și Sfint*“, am să le dau cite-un volum, drept respłată.

Cei care au puțința să trimeată scrisori oficiale și mai ales dacā au o greutata mare, le pot trimete oficial pe adresa: *Orfelinatului agricol »Ferdinand«* Gara Zorleni, iar cele cu cupris mai scurt se vor trimete pe adresa jos iscălitului :

1 Ianuar 1903

Cu frațaseă dragoste

Simion Teodorescu-Kirileanu

Gara Zorleni.

